

Oponentský posudek na bakalářskou práci Lydie Trnkové Slabičné uvědomování v předškolním věku

Předkládaná práce je součástí rozsáhlejšího studia fonologického uvědomování v českém jazykovém prostředí a klade si za cíl zmapovat schopnost slabikování u předškolních dětí. V teoretickém úvodu staví proti sobě nárokový směr prosazující postupný vývoj fonologického uvědomování a směr poukazující na závislost těchto schopností na charakteru jazyka. Praktická část zpracovává test slabikování pseudoslov administrovaný dětem v posledním roce před školní docházkou. Výsledkem je, že tyto děti nemají v podstatě se slabikováním problém a odchylky od normy pravidel pravopisu se případně vyskytují pouze ve stanovení hranic slabik, které jsou ale v češtině značně problematické. Řešený problém je dost jednoduchý - s trochou nadsázky by se dal zjednodušit na spočítání procentuální úspěšnosti vzorku dětí v (jednoduchém) testu. Následkem takového zjednodušení nebylo ani možné z výsledku odvodit obecnější závěry. Jistě by pomohlo provést alespoň orientačně test u více věkových kategorií. Je totiž možné, že – jak autorka sama zmiňuje – český jazyk je postavený na slabikové struktuře a děti si ho skrze slabiky alespoň částečně i osvojují, proto produkce slov je nemyslitelná bez alespoň základního intuitivního povědomí o jeho slabikové struktuře. Kdyby práce přinesla tento další vývojový rozměr, bylo by možné pak lépe propojit velmi kvalitní literární přehled s interpretací výsledků a přinést argumenty do diskuze o vývoji fonologických schopností.

Část o dělení slov vychází tak trochu do ztracena. Děti většinou volí více variant, které víceméně odpovídají stanoveným pravidlům dělení. Není jasné, jestli autorka práce měla nějakou hypotézu o tom, podle jakých principů budou děti dělit slova, a zda se její hypotéza potvrdila. Proč byla vůbec analýza slabičných hranic provedena?

Po formální stránce je práce velmi zdařilá. Autorka pracuje se zahraniční literaturou a ukazuje, že se v dané speciální oblasti velmi dobře orientuje a je schopná kriticky hodnotit postoje jednotlivých autorů. Většinou je řádně citováno, avšak narazila jsem na několik citací v textu, které nejsou uvedeny v seznamu literatury. Dále by mě osobně zajímalo, jestli má autorka nějaké přesnější informace, případně by mohla uvést zdroj tvrzení, že „již v dávné minulosti používali lidé ke komunikaci zvuky podobné slabice. Spojováním slabik vznikalo slovo...“ Výhrady mám také k uvedeným definicím. Těžko se orientuje v definici, která začíná tím, že slabika je vrstava nejmenších jednotek, patrně je tím myšleno, že slabika je ona nejmenší jednotka, nikoli jejich vrstva. Dále nesouhlasím s tím, že slabika je zvuková jednotka. Slabiku lze z hlediska zvuku rozdělit na další skladební jednotky. Lze ji ale považovat za jednotku artikulační. V metodické části bych uvítala popis principu výběru mateřských škol, jaká omezení přináší vzhledem k celkové náhodnosti výběru. Důležité je také uvést, jaký podíl rodičů odmítl účast dítěte ve studii. Dále by bylo vhodné uvést alespoň stručný popis provedení výpočtu Cronbachova alfa.

Práci považuji za vyhovující všem požadavkům na bakalářskou stat' a navrhuji známku výborně, kvůli stručnosti práce spíše při její spodní hranici.

Jitka Lindová